

2010. december

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

December 5.	17:36 UT	újhold
December 13.	13:59 UT	első negyed
December 21.	08:13 UT	telehold
December 28.	04:18 UT	utolsó negyed

A bolygók láthatósága

Merkúr: December 1-jén van legnagyobb keleti kitérésben, 21,5°-ra a Naptól. Ekkor több mint egy órával nyugszik a Nap után. Láthatósága lassan romlik, a hónap közepére elhalványul és elvész az alkonyfény sugaraiban. 20-án már alsó együttállásban van a Nappal. A hónap végére a hajnali égbolton válik láthatóvá. 31-én már másfél órával kel a Nap előtt, megfigyelésre kedvező helyzetben.

Vénusz: A hajnali égbolt feltűnő égiteste, magasan a délkeleti látóhatár felett. A hónap elején három és fél, a végén majdnem négy órával kel a Nap előtt. Fényessége -4,7^m-ről -4,5^m-ra, átmérője 42,4"-ról 27,5"-re csökken, fázisa 0,24-ről 0,45-ra nő.

Mars: Előretartó mozgást végez először az Ophiuchus, majd a Sagittarius csillagképben. Napnyugta után még megkísérelhető felkeresése, de fél órával a Nap után lenyugszik. Fényessége 1,3^m-ről 1,2^m-ra nő, átmérője leheletnyit csökken, 4,0"-ról 3,9"-re.

Jupiter: Előretartó mozgást végez az Aquarius, majd a Pisces csillagképben. Éjfélkor nyugszik, az éjszakai délnyugati égbolt feltűnő égiteste. Fényessége -2,5^m, átmérője 41".

Szaturnusz: Éjfél után kel, az éjszaka második felében látható. Folytatja előretartó mozgását a Virgo csillagképben. Fényessége 0,8^m, átmérője 17".

Uránusz: Az éjszaka első felében kereshető a Pisces csillagképben. Éjfél előtt nyugszik. 6-án hátráló mozgása ismét előretartóvá változik.

Neptunusz: Az esti órákban figyelhető meg a Capricornus csillagképben. Késő este nyugszik.

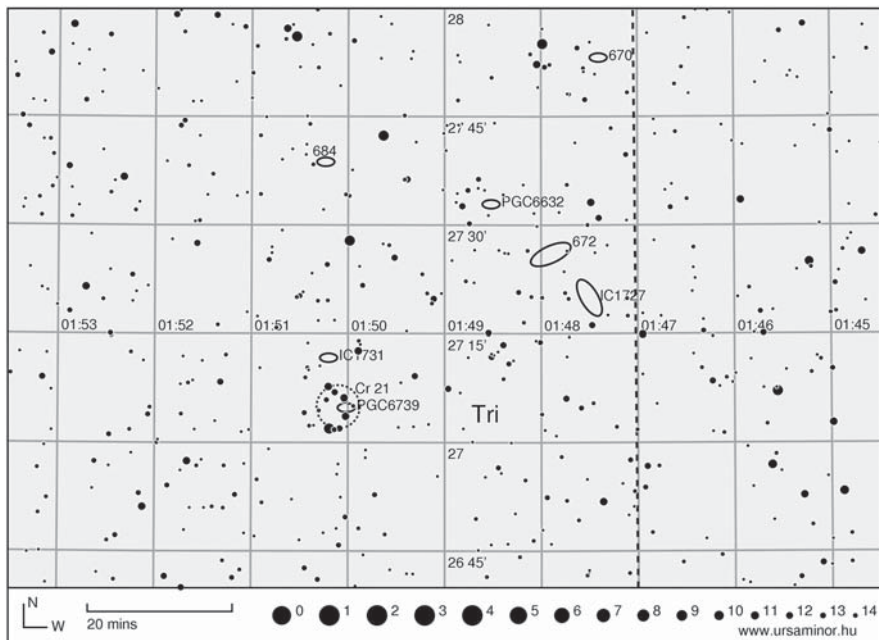
Kaposvári Zoltán

MIRA- és SRA-MAXIMUMOK

	Csillag	Max. (m)
12.01.	RR And	9,1
12.03.	U Ari	8,1
12.03.	Y Mon	9,1
12.05.	W Lyr	7,9
12.05.	DG Peg	10,2
12.08.	V Boo	7,0
12.08.	FF Peg	9,8
12.11.	Z Aql	9,0
12.11.	U Lyn	9,5
12.13.	RT Lyn	9,1
12.14.	S Hya	7,8
12.15.	S Leo	10,1
12.16.	Z Oph	8,1
12.18.	X Mon	7,4
12.19.	U Her	7,5
12.20.	T CVn	9,6
12.20.	T Lep	8,3
12.20.	RX Lyr	11,9
12.22.	ST Aur	10,3
12.25.	SU Lac	10,3
12.26.	R Oph	7,6
12.30.	V CrB	7,5
12.31.	R Gem	7,1
12.31.	W Sge	9,0

A hónap mélyég-objektuma: a Collinder 21 nyílthalmaz és környéke a Triangulumban

A kicsiny, mindössze 6'-es halmaz a Triangulum kellemes csemegéje a megunthatatlan M33 árnyékában. Az α Triangulitól 2,5 fokkal DDNy-ra látható laza csoport tagjai 8-11 magnitúdó közöttiek, ezért kis távcsövek is szépen mutatják. Tőle ÉNy-ra fél fokra a

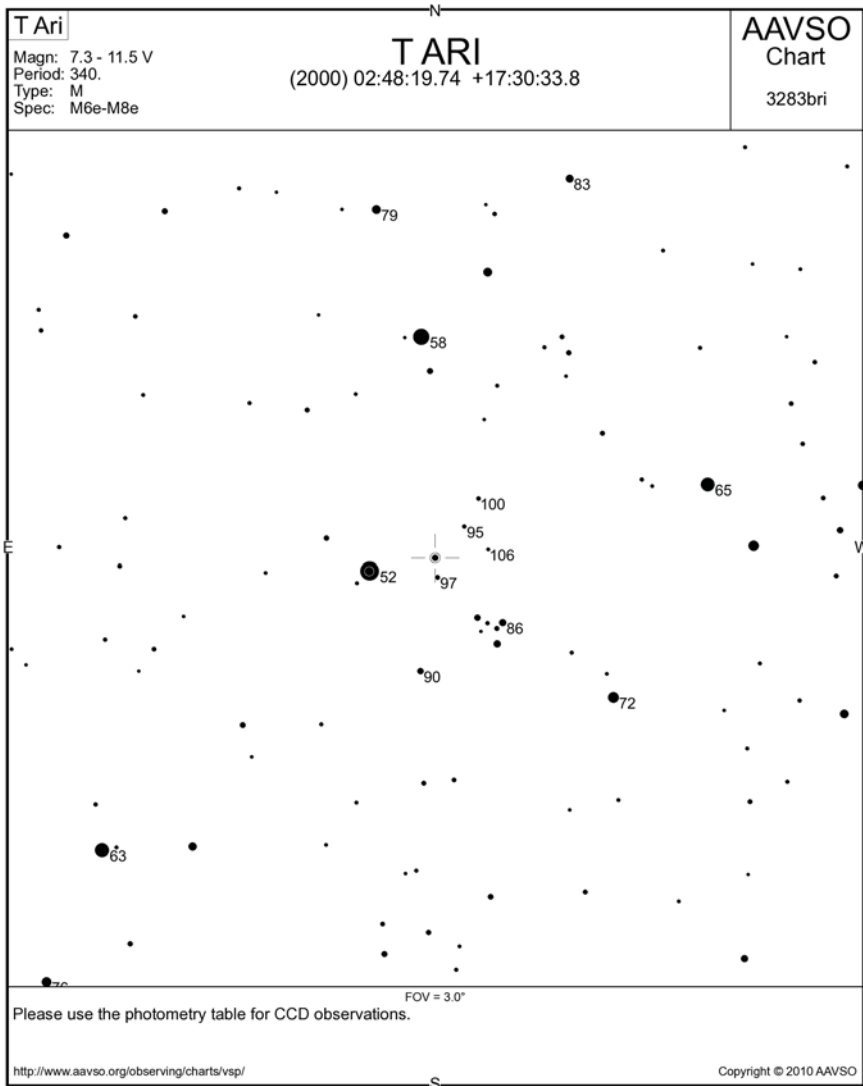
10,5–11 magnitúdós küllős spirált, az NGC 672-t találjuk, egészen szokatlan kísérő galaxisával, az IC 1727-tel együtt. Ez már csak 11,5–12^m körüli, de mérete megegyezik az NGC 672-ével, centruma pedig alig van, így nem több egy jókora, diffúz fényfoltnál. Az NGC 672 sem kifejezetten magas felületi fényességű, ezért észlelésük viszonylag sötét égbolton igényel. A két galaxis távolsága megegyezik a nem túl messze található NGC 925-ével és 891-ével (30 millió fényév), azokkal feltehetően laza kapcsolatban állhatnak. A Cr 21-től 35'-cel észak felé található a 13^m-s éléről látszó, fényes magú NGC 684. Az Sb típusú rendszerecske 150 millió fényévre van tőlünk, ötször messzebb a közelében lévő galaxisoknál, de magját könnyű megfigyelni. Decemberi ajánlatunkban tehát egy olyan területet ajánlunk Olvasóink figyelmébe, ahol egy fél fokos körön belül mindenki talál magának megfelelő észlelnivalót a kistávcsövesektől kezdve a nagyobb műszereket használókig, képrögzítőkig.

Sánta Gábor

A hónap változócsillaga : a T Arietis

Aktuális ajánlatunkban az Aries harmadikként felfedezett változócsillaga, a T Ari szerepel, mely ezekben a hónapokban a kistávcsöves változócsillagokra kíváncsi amatőrök kézenfekvő célobjektuma lehet. Az 5,2 magnitúdós π Ari "árnyékában" található félszabályos változócsillag a Változócsillagok Általános Katalógusa (GCVS) szerint SRa típusú változó, 7,5–11,3^m-s fényváltozási határokkal. Mivel amplitúdója közel esik a mira-SRa 2,5^m-s határhoz, ezért a szakirodalomban gyakran kezelik miraként is, ám az évtizedes megfigyeléssorozatokban találunk olyan időszakokat, amikor csak 8,5 és 10,0 magnitúdó között változott. Periódusa viszonylag stabil, habár egy jó tíz éve elvégzett széleskörű vizsgálat során enyhe periódusváltozás jelenléte is felmerült. Heti rendszerességű megfigyeléseikhez legalább 20x60-as binokulárra van szükség. Mellékelt térképünk az AAVSO legfrissebb összehasonlító-sorozatával készült.

Ksl

Szegedi találkozó

Az MCSE Szegedi Csoportjának hagyományos őszi találkozására november 20-án kerül sor, a Szegedi Csillagvizsgálóban, délelőtt 10 órai kezdettel. A találkozó részletes programja a www.mcse.hu-n olvasható.

Üstökösészlelők találkozója

Az MCSE Üstökös Szakcsoportja az Aquinumi Múzeum új épületszárnyában tartja találkozóját november 13-án 10–16 óra között. A találkozó részletes programja a www.mcse.hu-n olvasható.